

R.N:r 14

R.N:r 24

Kulturmiljöanalys

Fannbyn 1:46

Krokoms kommun
Jämtlands län

Pia Skålberg Sjöberg

A6

R.N:r 4

ARKEOLOGICENTRUM AB

AC-RAPPORT 2301

Fannbyn 1:46

Kulturmiljöanalys inför planprogram,
Rödöns socken, Jämtland,
Krokoms kommun,
Jämtlands län

Pia Skålberg Sjöberg

AC-RAPPORT 2301

Uppdragsnr i KMR: 202300004
Länsstyrelsens dnr: -
Länsstyrelsens beslutsdatum: -
Arkeologikum projektnr: P2022-071-Z
Län: Jämtland
Landskap: Jämtland
Kommun: Krokom
Socken: Rödön
Fastighet: Fannbyn 1:46
Kartblad: 70E 1h NV och 70E 1 h NO

AC-rapport 2301
www.arkeologikum.se
ac@arkeologikum.se

*Fannbyn 1:46 : kulturmiljöanalys inför planprogram, Rödöns socken, Jämtland,
Krokoms kommun, Jämtlands län*

Pia Skålberg Sjöberg

© år 2023, Arkeologikum i Skandinavien AB, Visby, Arctan AB, Östersund, och Sandnäset Golf AB, Nälden.

GIS-data ur länsstyrelsernas GIS © länsstyrelserna och ur GSD-terrängkartan med mera CC BY Lantmäteriet, Gävle, samt RAÄ:s KMR. Kartutsnitt ur topografisk webbkarta CC BY Lantmäteriet, Gävle.

Omslagsbild: Utsnitt ur laga skifteskarta över Sandnäset 1867, akt 23-röd-97, Rödöns socken, Jämtlands län. Ej skalenligt.

Innehåll

Innehåll	v
Sammanfattning	vi
Inledning	1
Bakgrund.....	1
Syfte och målsättning.....	1
Frågeställning	1
Undersökningsområde.....	1
Genomförande	3
Områdesbeskrivning.....	4
Natur och topografi.....	4
Tidigare markanvändning.....	4
Fornlämningsmiljö	7
Resultat	10
Konklusion	15
Åtgärdsförslag	16
Referenser	17
Bilaga 1. Administrativa och tekniska uppgifter	21
Bilaga 2. Om författaren	23

Sammanfattning

Arkeologikum i Skandinavien AB har på uppdrag av Sandnäs Golf AB och efter beställning av Arctan AB genomfört en förstudie med anledning av upprättande av en detaljplan inför byggnation av bostäder vid Sandnäs golfbana, Krokoms kommun, Jämtlands län. Planområdet utgör förstudiens undersökningsområde. Dess area är cirka 90 hektar. Här ingår befintlig golfbana, nedlagd golfbana och skogsmark på ömse sidor väg E14.

I undersökningsområdet finns inga registrerade kulturhistoriska lämningar, varken med eller utan fornlämningskydd. På 1971 års ekonomiska karta syns åkrar och ekonomibyggnader, främst lador, som nu inte längre finns kvar.

Undersökningsområdets potential för fornlämning utan synlig begränsning bedöms som tämligen låg. Det beror på terrängförhållandena, avsaknaden av kända fornlämningar och av tidigare tillvaratagna fornyfynd, men framför allt på, att markanvändningen är ändrad från åker- och skogsmark till golfbana. Andelen planerad mark utgör 50 % av undersökningsområdets yta, varav 40 hektar inom den befintliga golfbanan och fem hektar inom en tidigare, numera nedlagd del av golfbanan. Ur arkeologiskt perspektiv är dessa andelar att betrakta som förstörda.

Byggnader med särskilt skydd, byggnadsminnen eller kyrkobyggnader, saknas i undersökningsområdet.

Undersökningsområdet återfinns i utkanten av Storsjöbygdens riksintressanta kulturmiljö (Z25). Befintlig golfbana och väg E14 innebär emellertid att undersökningsområdet med närområde inte kan anses rymma några av riksintressets kärnvärden, eller anses uppfylla riksintressets motivering.

Slutsatsen av denna förstudie är, att inga högre kulturvärden berörs av det planerade arbetsföretaget. Om ytterligare antikvariska åtgärder är motiverade avgörs av länsstyrelsen.

Inledning

Bakgrund

Arkeologacentrum i Skandinavien AB har genomfört föreliggande förstudie som ett av underlagen för ett planprogram för Sandnäsets golfby, omfattande bostäder inom fastigheten Fannbyn 1:46, Krokoms kommun, Jämtlands län (figur 1). Beställare är Arctan AB. Projektägare är Sandnäset Golf AB.

Syfte och målsättning

Förstudien syftar till att sammanställa kända kulturvärden inom undersökningsområdet och göra en bedömning av undersökningsområdets fornlämningspotential. Förstudien ska kunna fungera som underlag för fortsatt planering och för tillståndsprövning av arbetsföretaget.

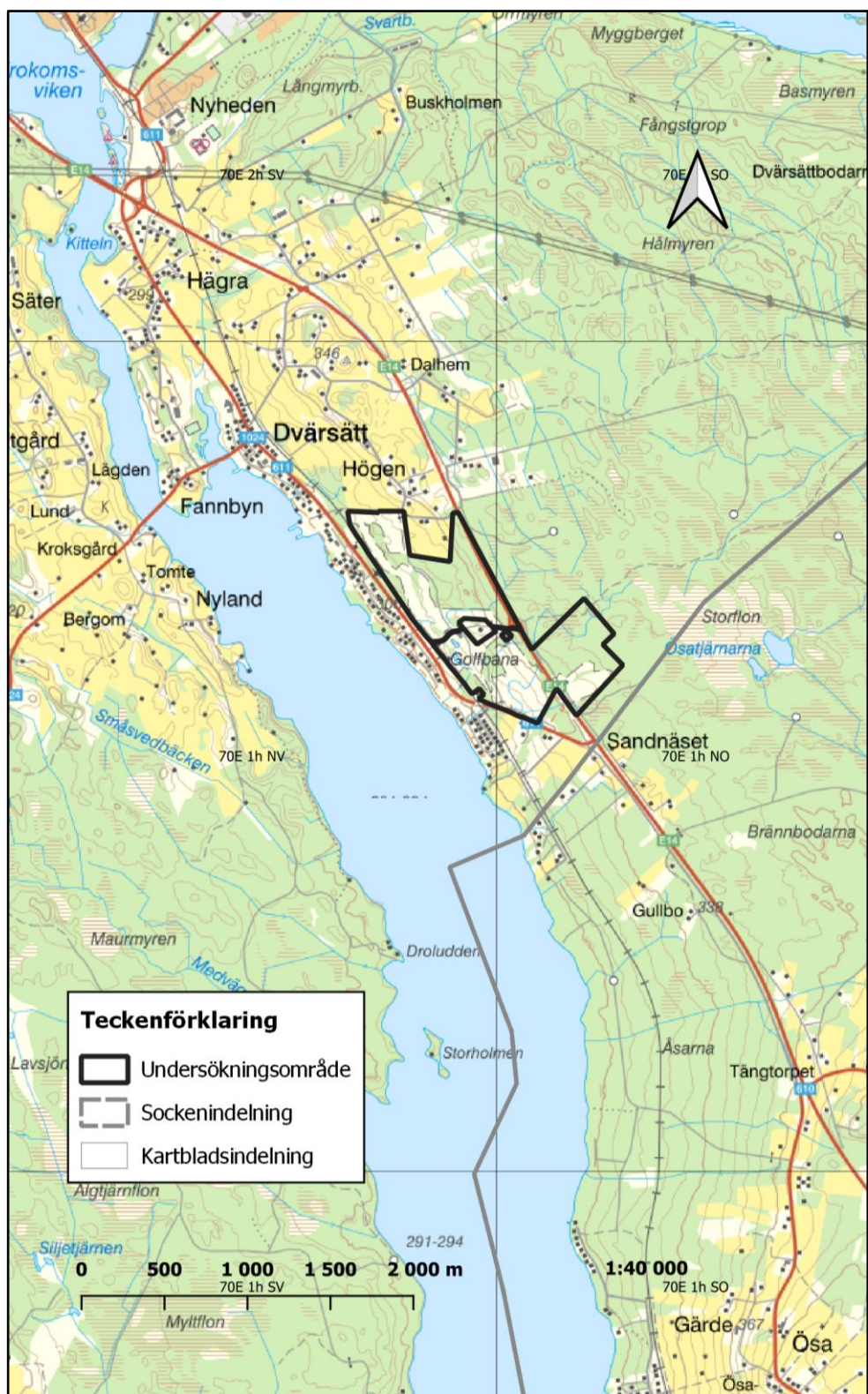
Frågeställning

Vägledande för förstudien har följande frågeställning varit: Finns fornlämningar eller annan kulturmiljö att beakta med anledning av det planerade arbetsföretaget, det vill säga Sandnäsets golfby? Är skyddsåtgärder med avseende på kulturmiljö motiverade, och vilken form kan de i så fall ta sig?

Undersökningsområde

Förstudien undersöker området utgör av området för planprogrammet med närmaste omgivning (figur 1). Det återfinns inom fastigheten Fannbyn 1:46 i Krokoms kommun, Jämtlands län. Socken- och landskapstillhörighet är Rödöns socken i Jämtland.

Undersökningsområdet återfinns inom kartbladen 70E 1h NV och 70E 1h NO. Dess area är 90 hektar. I den centrala delen ligger fastigheterna Fannbyn 2:9 och 2:37 som båda är undantagna planarbetet.

Figur 1. Planområdet inom Fannbyn 1:46, Krokoms kommun, Jämtlands län, utgör undersökningsområde för föreliggande förstudie. Skala 1:40 000.

Genomförande

Förstudien är genomförd i form av byråinventering och platsbesök. Byråinventering är gjord i syfte att lokalisera indikationer på möjliga lämningar och terränglägen gynnsamma för fornlämningar. Ett platsbesök gjordes 2023-01-03 men på grund av snötäcke gjordes inga fältobservationer. Samma dag besöktes Östersunds stadsbibliotek för att ta del av den lokalthistoriska litteraturen.

Tabell 1. Huvudsakligen nyttjade källmaterial. Se även avsnittet Referenser.

Data	Källa	Förkortning
Fotografier	Riksantikvarieämbetets Arkivsök, Wikimedia Commons, Jamtlis bildarkiv	
Bebyggelse, skyddad	Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister	BeBR
Flygfotografier och satellitbilder	Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister, Lantmäteriet, Google Earth	KMR
Fornfynd	Statens historiska museum, Digitalt museum	SHM, DM
Kartor, allmänna	Lantmäteriet, Metria	
Kartor, tryckta historiska	Rikets allmänna kartverks arkiv	RAK
Kulturhistoriska lämningar	Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister	KMR
Kulturhistoriska lämningar	Skog och historia, Skogsstyrelsen	SH
Lantmäterihandlingar	Lantmäteriets historiska karttjänst: Lantmäterimyndigheternas arkiv, Lantmäteristyrelsens arkiv	LMA, LSA
Nationella och länsvisa geodata	Länsstyrelsernas geodata	
Ortnamnregistret	Institutet för språk och folkminnen	ISOF
Terrängskuggningsdata	Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister/Lantmäteriet	KMR
Översiktsplan	Krokoms kommun	ÖP 2015

Områdesbeskrivning

Natur och topografi

Undersökningsområdet är beläget nordost om Åssjön, en vik av Storsjön. Det sluttar ned mot vattnet i västsydväst och utgörs i dag till största delen av Sandnäsets golfbana. Mellan banorna är granskog och barrblandskog, i den norra delen förekommer även gles tallskog. Området genomskärs till en del av väg E14 och begränsas i sydväst av järnvägen Mittbanan.

Öster om E14 är gammal åkermark som gjorts om till *driving range*. Här ligger också golfbanans klubbhus. Utanför golfbaneområdet på denna sida dominerar barrskogen.

Undersökningsområdet ligger över högsta kustlinjen. Höjden över havet varierar mellan 305 och 340 meter. De högsta höjderna är i nordost. Dominerande jordart är morän. I delområdet öster om E14 är denna uppblandad med torvmark och moränbackar. Myrarna i skogsmarken nordost om E14 är utdikade och avvattnas i sydvästlig riktning.

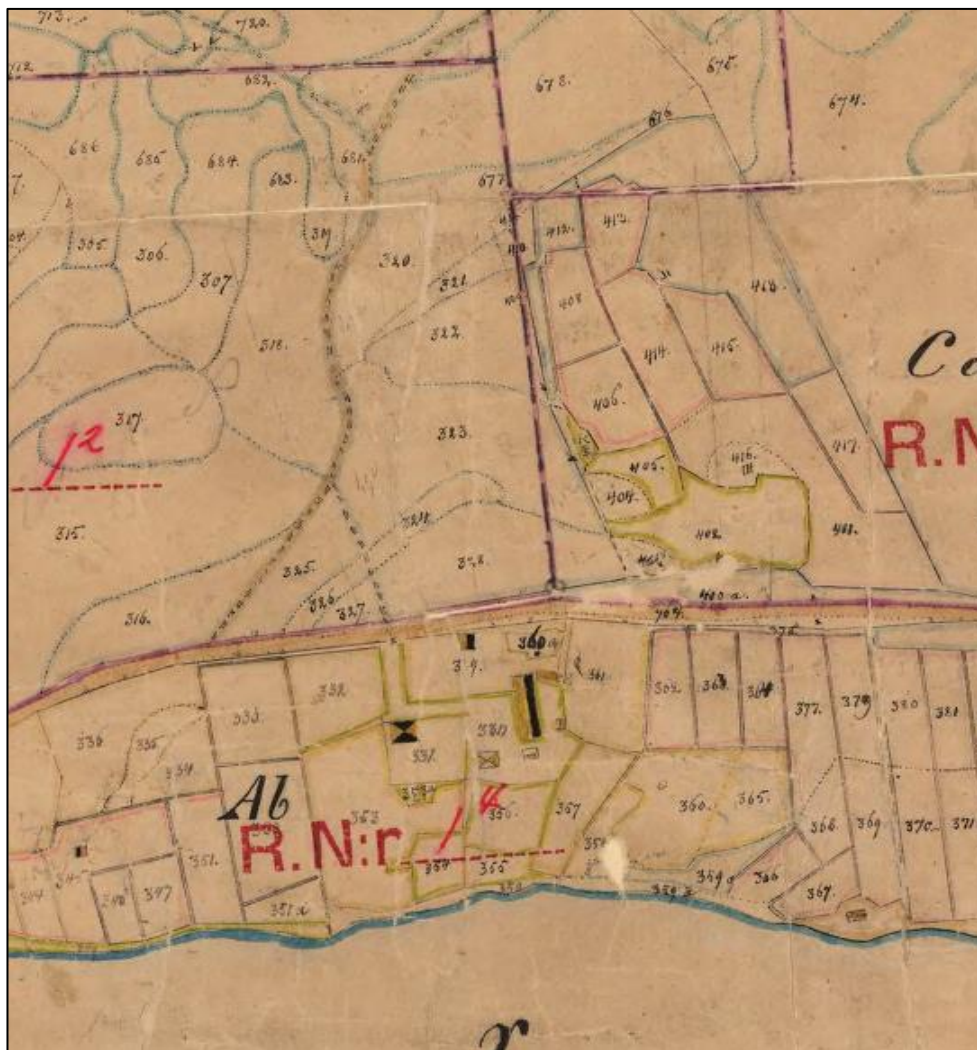
Tidigare markanvändning

Markslagen i undersökningsområdet är skogsmark och före detta åkermark, varav den senare till stor del övergått i ny användning genom anläggandet av Sandnäsets golfbana.

Undersökningsområdets äldre historia sträcker sig bakåt till 1500-talet. Gården Sandnäset (*Sannen*) beskrivs i 1568 års jordebok som öde (Jämtländska räkenskaper 1564-1571 del 2, 1944:85). Det har senare hört till Fannbyn.

År 1814 säljer Jon Månson i Fannbyn Västra Sandnästorpet till komministern Per Grenholm (Wikegård 1968:77). Enligt 1867 års laga skifteskarta står en större byggnad tillhörig kommissionslantmätare Axel Rupert Bäckström på platsen. Tomten är enligt kartan belägen strax utanför undersökningsområdet, sydväst om Dvärsättsvägen. Boningshuset är inte längre någon liten torpstuga. Byggnaden uppges enligt skifteshandlingarna vara 38x34 fot, det vill säga cirka 11x10 meter (LMA 23-röd-97, s. 33). Platsen består i dag av bebyggd tomtmark.

Inom undersökningsområdets sydvästra del ligger gårdens före detta odlingsmark. I nordost dominerar skogsmark. På denna kartutgåva redovisas inga byggnader i det nu aktuella undersökningsområdet.

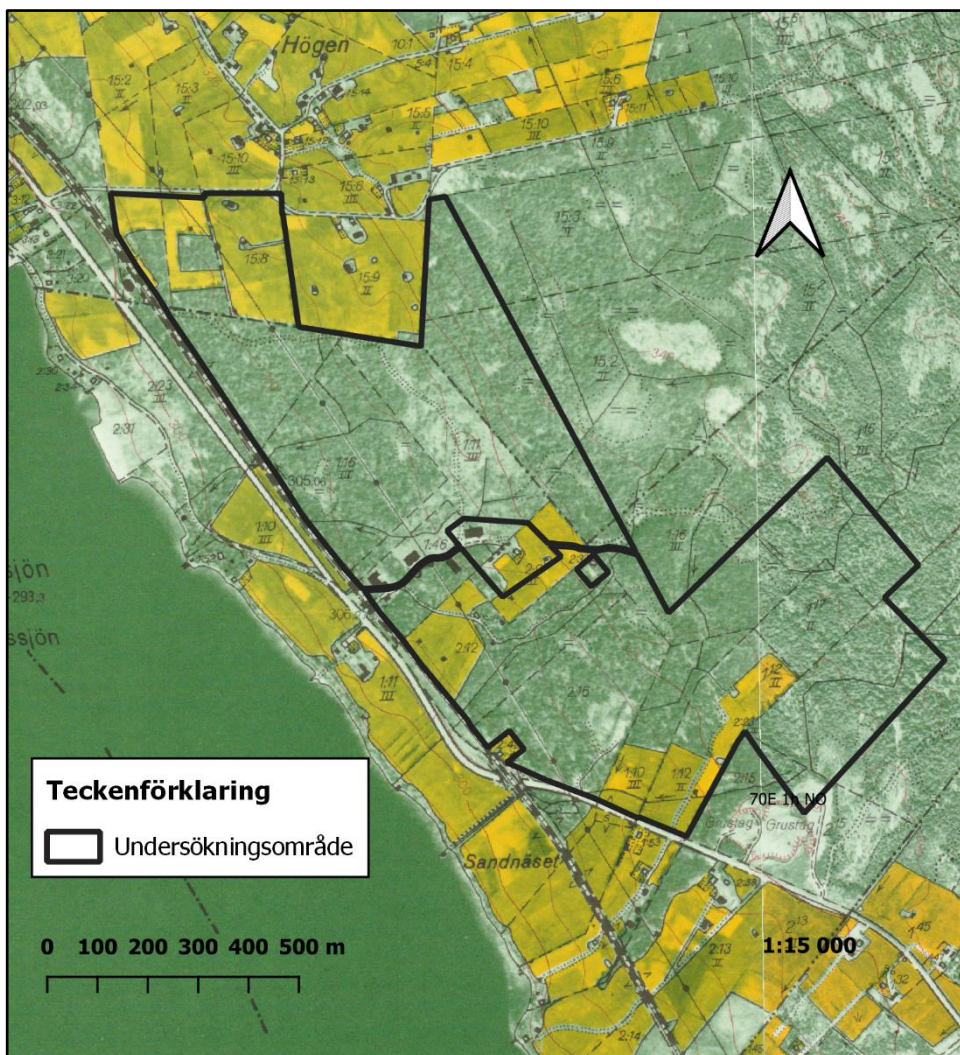

Figur 2. Sandnäset enligt laga skifteskartan 1867 (LMA, Rödöns socken, akt 97).

Högen ligger strax norr om undersökningsområdet. Namnet *Högen* är enligt ortnamnsregistret belagt sedan 1566 (Jämtländska räkenskaper 1564-1571, I:196). Där förekommer i en tiondelängd en *Oluff i Höien*.

Enligt den äldsta kartan över undersökningsområdet, en storskifteskarta från 1746, låg dock den ursprungliga gårdstomten cirka 700 meter längre norrut, och inte i dagens Högen. Den nordligare tomten är också registrerad vid Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering, med lämningsnumret L1946:465 (figur 4). För det nu aktuella undersökningsområdet finns varken åkrar eller bebyggelse redovisade på 1746 års karta, utan det verkar mest röra sig om utmarker.

Generalstabskartan från 1903 tillför inte så mycket information. Dess småskalighet (1:200 000) gör att inga detaljer är redovisade. I generalstabskartan från 1930, som har en skala på 1:100 000, syns att bebyggelsen i Dvärsätt flyttat sig söderut mot det nuvarande Högen. I undersökningsområdet finns nu en gård, nämligen den undantagna fastigheten Fannbyn 2:9 i dess centrala del.

Figur 3. Undersökningsområdet på underlag av ekonomisk karta från år 1971. Kartskala 1:10 000, här återgiven i skala 1:15 000.

Den ekonomiska kartan trycktes 1971 (19E 4g och 19E 4h). På denna syns i norra delen, inom dåvarande fastigheterna Dvårsätt 15:8 och 15:3, ekonomibyggnader omgivna av åkermark, troligen någon form av lador. Dessa är i dag borttagna.

I anslutning till vägen mot fastigheten Fannbyn 2:9 är flera större ekonomibyggnader. En av dessa är den så kallade Freidenfeldtska ladugården, en 60 meter lång, spektakulär byggnad uppförd runt 1870. Den hörde till den ovan nämnda gården som 1867 ägdes av lantmätare Bäckström. Den revs i samband med byggnationen av golfbanan (Eriksson 2010:89). De övriga byggnaderna vid vägen står ännu kvar.

Planerna på en golfbana i Dvårsätt började med att en golfklubb bildades 1987 (Eriksson 2010:144). Fyra år senare beviljades bygglov för en bana med 18 hål men av olika anledningar blev det inget bygge av. Planerna återupptogs vid millennieskiftet och år 2002 kunde en niohålsbana invigas. År 2009 byggdes den ut till 13 hål.

Fornlämningsmiljö

Riksantikvarieämbetets (RAÄ) fornminnesinventering (1938–2002) har inventerat Rödöns socken 1969 och 1991 (Jensen 1997:100 ff.) Inga fornlämningar framkom i undersökningsområdet för denna förstudie. Det enda som noterades var en fornlämningsliknande bildning (L1946:400) intill nuvarande väg E14.

Cirka 750–1000 meter norr om undersökningsområdet finns i Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister fyra gårdstomter inom Dvärsätts by med totalt nio gårdar. Alla är belagda på den äldsta kartan över området, en storskifteskarta från 1746.

På stranden vid bron i Dvärsätt 600 meter nordväst om undersökningsområdet finns en sentida slaggförekomst. Den har bedömts inte utgöra rester av en äldre blästerugn. Längre söderut, 350–500 meter sydväst om undersökningsområdet, finns bland annat tegelugnar och odlingsrösen.

Nordväst härom har en uppgift om att ett ödesböle – en övergiven medeltida gårdstomt – registrerats vid förstagångsinventeringen 1969. Inga spår av äldre bebyggelse kunde återfinnas. I närheten finns också två tegelugnar.

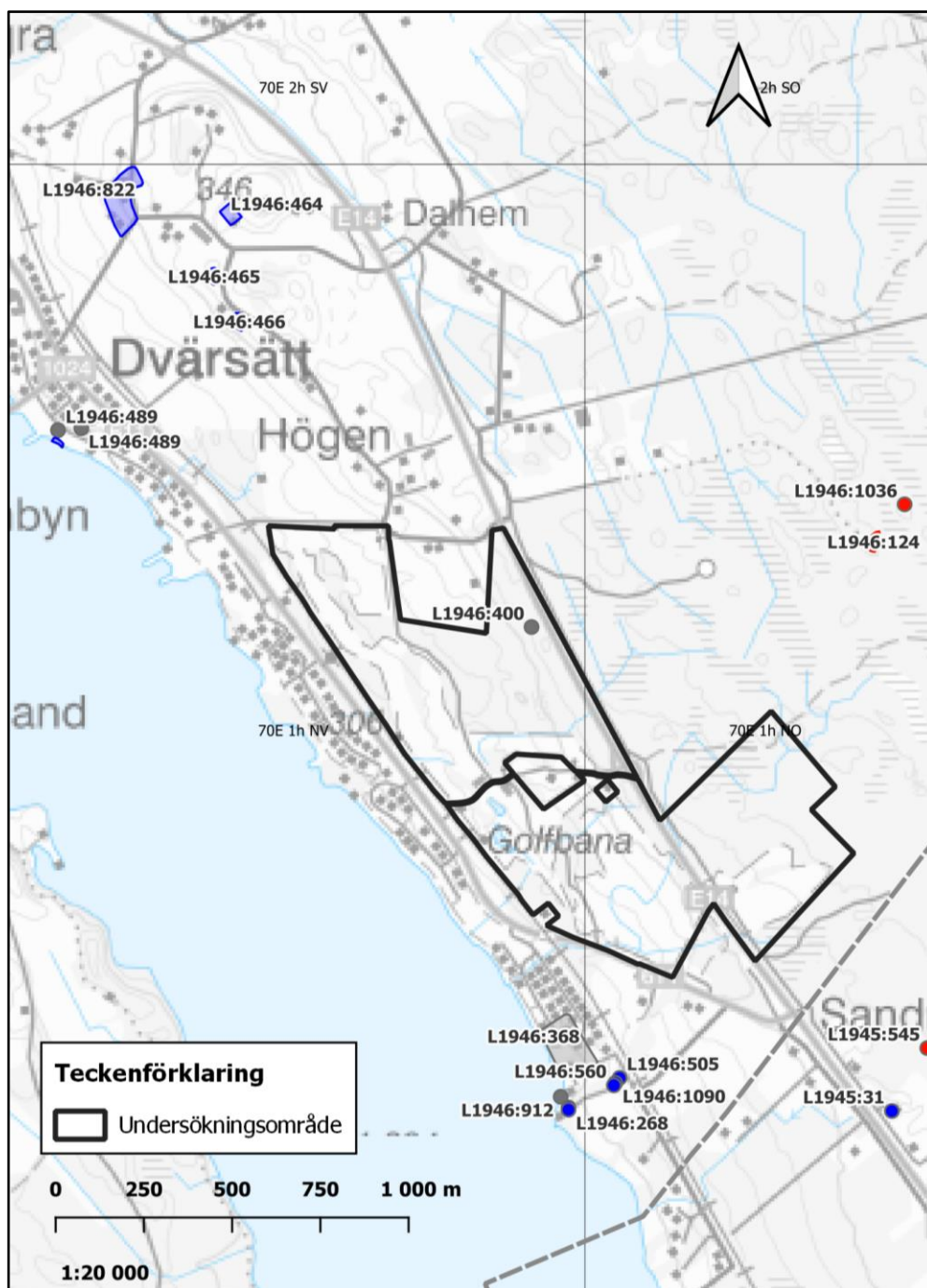
På östra sidan väg E14, ca 550 meter nordost om undersökningsområdet finns en fångstgrop samt lämningar efter Dvärsätts fäbod.

I Skogsstyrelsens arbetsmarknadsprojektet Skog och historia registrerades år 2002 fångstgropar i skogsmarken 400–600 meter sydost till sydsydost om undersökningsområdet. Fångstgroparna är sedermera införda i Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister. Den sydligaste av dessa redovisas i tabell 1 och på karta i figur 4.

I samband med en ansökan till Krokoms kommun om att få bygga ut banan till 18 hål har länsstyrelsen varit på platsen för den ovannämnda fornlämningsliknande bildningen L1946:400. Man gjorde då bedömningen att det inte fanns något av antikvariskt intresse och att inga ytterligare arkeologiska insatser behövdes (Länsstyrelsen Jämtlands län dnr 431-1710-2017).

Tabell 2. Registrerade lämningar i undersökningsområdets närhet i Riksantikvarie-
ämbetets kulturmiljöregister 2023-01-03. Jfr figur 4.

Lämnings- nummer	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning
L1946:822	Bytomt/gårdstomt	Dvärsätts bytomt enligt storskifteskarta 1746 (Gård A, B, D, E, F; H)	Möjlig fornlämning
1946:464	Bytomt/gårdstomt	Dvärsätt Gård G enligt storskifteskarta 1746	Möjlig fornlämning
L1946:465	Bytomt/gårdstomt	Högen (Gård I) enligt storskifteskarta 1746	Möjlig fornlämning
L1946:466	Bytomt/gårdstomt	Gård C enligt storskifteskarta 1746	Möjlig fornlämning
L1946:489	Fyndplats	Delar av skelett upphittat på 1940-talet. Bedömdes som lämningar efter rånmördad person.	Ingen antikvarisk bedömning
L1946:1088	Blästerbrukslämning	Sentida, eventuell slaggbåt	Övrig kulturhistorisk lämning
L1946:400	Fornlämningsliknande bildning	Naturbildning	Ej kulturhistorisk lämning
L1946:1036	Fångstgrop	Rund fångstgrop	Fornlämning
L1946:124	Fåbod	Dvärsätts fåbod	Fornlämning
L1946:368	Bytomt/gårdstomt	Uppgift om att ödesbölet Sannenes legat här. Mycket osäkert, inga lämningar syns.	Ingen antikvarisk bedömning
L1946:912	Fyndplats	Uppgift om slaggförekomst	Ingen antikvarisk bedömning
L1946:68	Tegelindustri	Tegelugn	Övrig kulturhistorisk lämning
L1946:69	Tegelindustri	Tegelugn (ligger på samma plats som L1946:68)	Övrig kulturhistorisk lämning
L1946:505	Fornlämningsliknande lämning	Naturlig åsrygg med odlingssten	Övrig kulturhistorisk lämning
L1946:1090	Fornlämningsliknande lämning	Odlingsröse	Övrig kulturhistorisk lämning
L1946:560	Fornlämningsliknande lämning	Odlingsröse	Övrig kulturhistorisk lämning
L1945:545	Fångstgrop	Rund fångstgrop	Fornlämning
L1945:31	Fyndplats	Sänke av täljsten. Exakt fyndplats okänd.	Övrig kulturhistorisk lämning

Figur 4. Registrerade lämningar i Riksantikvarieämbetes kulturmiljöregister 2023-01-03. Skala 1:20 000.

Resultat

Denna förstudie har resulterat i nio indikationer på möjliga lämningar (tabell 3, figur 5). Lämningarna är indikerade på äldre kartor men inte bekräftade i fält. Det rör sig i första hand om lador och andra uthus samt nu övergivna åkrar.

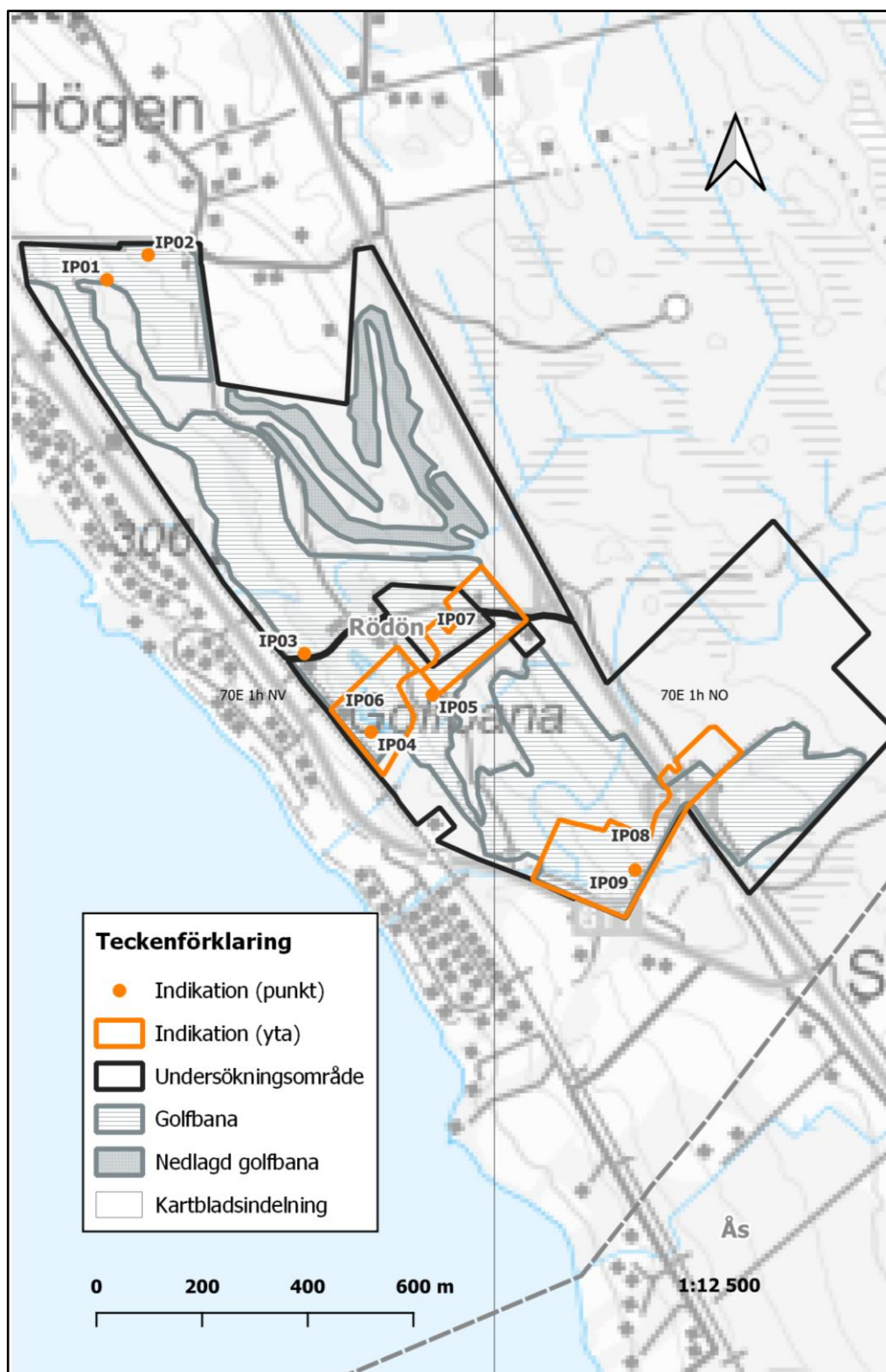
En sammanställning av de möjliga lämningarna och av planerad mark inom golfbanan visar, att samtliga indikationer är belägna i planerad mark och därför att betrakta som redan borttagna (figur 6). Möjligen kvarligger en obetydlig rest av IP03, del av grunden till Freidenfeltska ladugården, enligt indikation på ortofoto.

Tabell 3. Indikationer på möjliga lämningar inom undersökningsområdet och resultat av byråmässig uppföljning av belägenhet i relation till markarbeten och planeringsåtgärder. Jfr figur 5 och 6.

ID-nr	Namn	Lämningstyp	Egenskap	Referens	Status
IP01		Husgrund, historisk tid	Lada	Ekk 19E 4g (1971)	Borttagen
IP02		Husgrund, historisk tid	Lada	Ekk 19E 4g (1971)	Borttagen
IP03	Freidenfeltska ladugården	Husgrund, historisk tid	Ladugård	Ekk 19E 4g (1971), ortofoto	Borttagen, indikation i ortofoto
IP04		Husgrund, historisk tid	Lada	Ekk 19E 4g (1971)	Borttagen
IP05		Husgrund, historisk tid	Lada	Ekk 19E 4g (1971)	Borttagen
IP06		Fossil åker	Plan åker med lador	Ekk 19E 4g (1971)	Mindre andel i söder kvarligger
IP07		Fossil åker	Plan åker	Ekk 19G 4g (1971)	Borttagen
IP08		Fossil åker	Plan åker	Ekk 19E 4g 19E4h	Mindre andel nordost om E14 kvarligger
IP09		Husgrund, historisk tid	Lada	Ekk 19E4g (1971)	Borttagen

Figur 5. Förstudien resultat: indikationer på lämningar i undersökningsområdet. Skala 1:12 500.

Figur 6. Indikationernas IP01-IP09 belägenhet i förhållande till planerad mark inom Sandnässets golfbana. Skala 1:12 500.

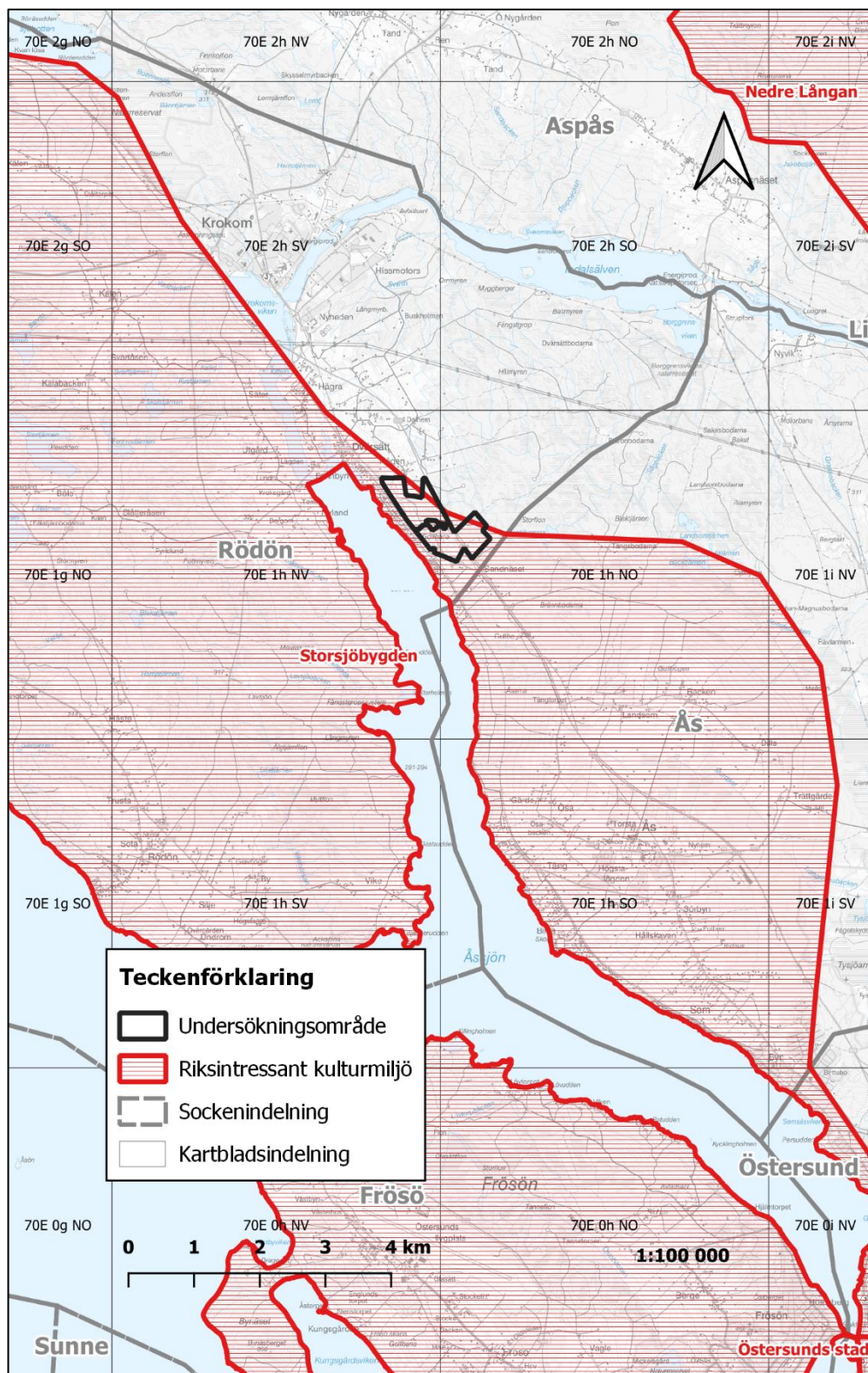
I undersökningsområdet saknas byggnader med skydd utöver plan- och bygglagens bestämmelser. Närmaste byggnadsminne är 1700-talsgården Kroksgård, belägen på västra sidan Åssjön cirka 1,5 kilometer väster om undersökningsområdet. Närmaste kyrkobyggnad är Krokoms kyrka inne i Krokoms. De berörs inte i något avseende av det planerade arbetsföretaget.

Undersökningsområdet ligger i utkanten av kulturmiljövårdens riksintresseområde Storsjöbygden (Z25) (tabell 4, figur 7).

Riksintresset motiveras framför allt av att området kan uppvisa en bruknings- och bosättningskontinuitet sedan förhistorisk tid. Denna motive-ring beskriver inte undersökningsområdet. Där finns inga tecken på nyttjande förrän under nyare tid. Dvärsätt omnämns inte i riksintressebeskrivningen, utan kan antas ingå i riksintresseområdet av kartografiska skäl snarare än kulturhistoriska. Man har vid avgränsning av riksintresseområdet strävat efter att infoga hela Storsjöbygden i ett enda riksintresseområde, hellre än att identifiera flera, smärre riksintressanta kulturmiljöer på flera platser i Storsjöbygden.

Tabell 4. Storsjöbygdens riksintressanta kulturmiljö (RAÄ Riksintressebeskrivning Z län 2022:11). Jfr figur 7.

ID-nr	Namn	Motivering	Uttryck
Z25	Storsjöbygden	Centralbygd i kambrosilur-området kring Storsjön, med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med ett tiotal mindre lokalbygder, sedermera sockencentra med kyrkor och ursprungliga gårds- och bylägen, några med bevarade sakrala bebyggelsenamn som Hov och Vi men även gudsnamnen Frö och Njord som tillskrivs öarna Frösön och Norderön. (Fornlämningsmiljö, Borgmiljö.)	Öppet jordbrukslandskap med radbyar och äldre gårdar med 1800-talsgården som dominerande gårdstyp på höjd- och slutningslägen med vida utblickar samt medeltida kyrkplatser i Alsen, Näskott, Rödön och Sunne, i dag med kyrkobyggnader från 1800-talet. Bland skilda delmiljöer märks den centrala delen Rödö kyrka - Sundslägden med kyrkomiljö omfattande kyrkstallar, kyrkhärbre, prästgård och före detta arrendegård, Sundslägden vid Rödösundet med den medeltida borgkullen Tidbrandsholm och järnåldersgravar, vid Undrom-skogen järnåldersgravar och husgrunder samt välhållna byar och gårdar i Vike, Österkälen, Huvulsviken samt utmed den gamla byvägen Kroksgård - Säter. I Alsen märks den fornlämningsrika bygden utmed Alsensjön med kyrkomiljö omfattande prästgård och välhållna gårdar, vid Glösa hållristningar och fångstgropssystem, i Svedäng ett ödesböle samt i övrigt två ödesbölen i Sjöböle resp Kårbacken och välhållna byar, gårdar och torp i Finnsäter, Mo, Långsved, Valne och Ede-Rönningsberg. I Näskott märks en kyrkomiljö med kyrkstallar och välhållna gård samt i övrigt välhållna gårdar i Tullus och Faxnålden som även innehåller stenåldersboplatser, gravhögar, fångstgropar och ödesböle. I Ås märks kyrkomiljön samt miljöer med välhållna byar och gårdar i Gärde-Backen-Dille och Rösta-Sem. Området berör även Åre, Östersunds och Bergs kommuner.

Figur 7. Undersökningsområdets belägenhet i Storsjöbygdens riksintressanta kulturmiljö, del av (3 kap. 6 § miljöbalken). Skala 1:100 000.

Konklusion

I undersökningsområdet finns **inga registrerade fornlämningar** med särskilt skydd i 2 kap. kulturmiljölagen. Denna förstudie har visat på ett litet antal indikationer på lämningar i form av lador, uthus och åkrar enligt den ekonomiska kartan från 1971. Vid en jämförelse mellan indikationer och planerad mark framkommer att delar av två åkrar kvarliggare men att övriga indikationer, möjligen med ladugårdsgrunden IP03 undantagen, får anses inte motsvaras av fysiska lämningar i fält.

Om indikationerna kvarliggare torde ändå ingen av dem uppfylla kulturmiljölagens fornlämningsrekvisit. Fornlämningar är vissa lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna (2 kap. 1 § kulturmiljölagen). Om lämningen tillkommit efter år 1849 omfattas den inte av fornlämningskydd (2 kap. 1a § kulturmiljölagen).

Potentialen för fornlämning utan synlig begränsning bedöms som låg. Det beror på terrängförhållandena, avsaknaden av kända fornlämningar och avsaknaden av tidigare tillvaratagna fornfynd. Terrängläget ovanför högsta kustlinjen utan kontakt med något vattendrag är negativt ur fornlämnings-synpunkt. Undersökningsområdet erbjuder inga särskilt gynnsamma terränglägen för fornlämningar av de lämningstyper som vanligen saknar synlig begränsning, exempelvis förhistoriska boplatser. Det finns inga registrerade förhistoriska boplatser inom eller nära undersökningsområdet. Närmaste äldre gårdstomt ligger på större avstånd härifrån. Några fornfynd som kan indikera fornlämningsförekomst har inte gjorts här.

Inga byggnader med särskilt skyddsvärde utöver plan- och bygglagens förekommer här.

Undersökningsområdet ingår i Storsjöbygdens riksintressanta kulturmiljö. Som framkommit ligger området i utkanten av riksintresseområdet, i en kulturmiljö som visserligen är resultat av betydande kulturpåverkan genom golfbanans anläggningar, väg E14, skogsbruk och tidigare åkerbruk, men trots detta inte kan uppvisa några riksintressanta kärnvärden. Att kulturvärdena är fåtaliga är en vanlig observation i Storsjöbygdens riksintresseområde. Det har bland annat att göra med områdets storlek och avgränsning. Riksintresseområdets area är 147 000 hektar. Där ingår stora ytor utan kulturvärden. Problemet har uppmärksamats av såväl länsstyrelse som kommuner (Loock 2016:27 ff.). Här bedöms **påverkan på den riksintressanta kulturmiljön Z 25 bli tämligen obetydlig**, huvudsakligen beroende av läget på utkanten av riksintresseområdet, nära en bymiljö utan omnämnande i riksintressebeskrivningen och i ett område utan de egenskaper som motiverar riksintresset.

Åtgärdsförslag

Det är länsstyrelsen som avgör om någon ytterligare antikvarisk åtgärd är motiverad med anledning av det planerade arbetsföretaget. Grund för särskilda hänsyn eller skyddsåtgärder har inte framkommit under denna förstudie.

Referenser

Publikationer och rapporter

- Eriksson, Vanja, 2010. *Dvärsätt: en resa genom sekler i en jämtländsk by. Från mödor, slit och släp till dagens moderna framåtanda*. Dvärsätt.
- Jensen, Ronnie, 1997. *Fornminnesinventeringen – nuläge och kompletteringsbehov: en riksöversikt*. (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- Jämtländska räkenskaper 1564-1571*, 1944. I *Räkenskaper 1564-1567*. (Skrifter utgivna av Jämtlands läns fornskriftsällskap 8.) Östersund.
- Jämtländska räkenskaper 1564-1571. II: Räkenskaper 1568-1571*. 1944. Skrifter utgivna av Jämtlands läns fornskriftsällskap. IX. Östersund.
- Loock, Johan, 2016. *Översyn av riksintressen för kulturmiljövård i Jämtlands län: en inledande förstudie*. (Länsstyrelsen rapport 2016:46.) Östersund.
- RAÄ *Riksintressen för kulturmiljövården: Jämtlands län (Z)*, 2022 [1997]. (Riksantikvarieämbetet.) Stockholm.
- Wikegård, Gösta, 1968. *Rödöns socken: byar och gårdar* (red. Lars Faxén). Östersund

Allmänna kartor och specialkartor

- GSD-terrängkarta. 2021. Lantmäteriet, Gävle. 2023-01-05
- Google Earth. 2023-01-05
- Jordartskarta – se Webb, nedan.
- Ortofoto. 1960. Lantmäteriet. Gävle. 2023-01-05
- Terrängkarta. 2022. Vektor. Metria. Gävle. 2023-01-02
- Terrängskuggningskarta. 2022. Metria/RAÄ. Gävle/Stockholm. 2023-01-05

Historiska kartor

Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK)

Ekonomisk karta
Bladnamn Dvärsätt
Årtal 1971
Rak-id J133-19E4g71

Bladnamn: Kattstrudeforsen
Årtal 1971
Rak-id J133-19E4h71

Generalstabskarta
Bladnamn Åre
Rak-id J242-66-1
Årtal 1903 (uppmätt 1899–1900)
Bladnamn Åre NO
Rak-id J241-66-3 NO
Årtal 1930 (uppmätt 1900, reviderad 1922)

Lantmäterimyndigheternas arkiv (LMA)

Aktbeteckning 23-röd-9
Län Jämtlands län
Socken Rödöns socken
By Dvårsätt
Åtgärd Storskifte
Datum 1746
Lantmätare Gabriel Esping

Aktbeteckning 23-röd-97
Län Jämtlands län
Socken Rödöns socken
By Fannbyn
Åtgärd Avsöndring. Laga skifte
Datum 1867
Lantmätare C. Fr. Berg och F. W. Jonsson.

Online-källor

Digitalt museum – <https://digitaltmuseum.se/> 2023-01-05.

Fornsök – <https://app.raa.se/open/fornsok/>, 2023-01-03—2023-01-05.

ISOF – Institutets för språk och folkminnen ortnamnsregister.
<https://ortnamnsregistret.isof.se> 2023-01-04.

Jamtli bildarkiv <https://jlm.kulturhotell.se> 2023-01-04.

KMR – RAÄ:s kulturmiljöregister. www.raa.se, 2023-01-03—2023-01-05.

Kringla – Riksantikvarieämbetets samsöktjänst. www.kringla.nu/kringla,
2023-01-05.

LMA – Lantmateriets historiska karttjänst. Lantmäterimyndigheternas arkiv.
www.lantmateriet.se/ 2023-01-02—2023-01-04.

LSA – Lantmäteriets historiska karttjänst. Lantmäteristyrelsens arkiv.
www.lantmateriet.se/ 2023-01-02—2023-01-04

Länsstyrelsen – <https://www.lansstyrelsen.se/>, 2023-01-05.

RAK – Lantmäteriets historiska karttjänst. Rikets allmänna kartverks arkiv.
www.lantmateriet.se/ 2023-01-02—2023-01-03.

RAÄ Arkivsök – <https://app.raa.se/open/arkivsok/search>, 2023-01-05.

RAÄ Riksintressebeskrivningar Jämtlands län
https://www.raa.se/app/uploads/2022/11/J%C3%A4mtland-Z_riksintressen-1.pdf, 2023-01-05.

SH – Skog och historia. Skogsstyrelsens karttjänst Skogens pärlor.
<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> 2023-01-05.

SHM – Statens historiska museum föremålsdatabas.
<https://samlingar.shm.se/> 2023-01-04.

SHM – Statens historiska museums översiktsdatabas. www.historiska.se,
2023-01-05.

Bilaga 1. Administrativa och tekniska uppgifter

Uppdrag

Kulturmiljöanalys inför planprogram, Fannbyn 1:46, Krokoms kommun, Jämtlands län

Diarie- och projektnummer

Arkeologcentrums P-nr: P2022-071-Z Fannbyn

Arkeologcentrums rapportnr: ACR2301

Uppdragsnr i KMR: 202300004

Projektägare

Sandnåset Golf AB, Näldenvägen 23, 835 40 Nälden

Beställare

Arctan AB, Opevägen 78, 831 92 Östersund

Utförare

Arkeologcentrum i Skandinavien AB, Stenkumla Martille 904, 621 95

Visby

Projektpersonal: Britta Wennstedt Edvinger, Kjell Edvinger, Pia Skålberg Sjöberg

Belägenhet

Län: Jämtland

Landskap: Jämtland

Kommun: Krokoms

Socken: Rödön

Fastighet: Fannbyn 1:46

Kartblad: 70E 1h NV och 70E 1 h NO

Planområde

Yta 90 hektar

Höjd över havet: 305–340 meter

SV-koordinat undersökningsområde: N 7017700, E 474100

Kartreferens

SWEREF 99 TM, RH 2000

Kartering

Programvara: QGIS 3.22.14

Bilaga 2. Om författaren

Pia Skålberg Sjöberg tog examen vid Kulturveterinärinjen vid Umeå universitet 1989. Huvudämnet var arkeologi där C-uppsatsen behandlade Folkarebygdens bebyggelseutveckling under järnålder och medeltid i förhållande till järnhanteringen. Andra ämnen inom utbildningen var två terminer etnologi samt baskurs och museikunskap på vardera en termin. År 2010 gick hon en kortare distanskurs vid Umeå universitet; Den norrländska staden - en bebyggelsehistoria. Hon har även gått en kurs i digital bildredigering. Under 1980- och 1990-talet medverkade Pia vid arkeologiska utgrävningar i Arkeometallurgiska institutet vid Stockholms universitets och Riksantikvarieämbetets regi. Den huvudsakliga arbetsgivaren var dock Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering där hon utförde inventeringar för ekonomiska kartan under 1988–1996 i Norr- och Västerbotten, Jämtland och Uppland. Från och med 1989 var hon främst anställd av Riksantikvarieämbetets lokalkontor i Luleå och fick förutom inventeringar ägna sig åt för- och efterarbete, digitalisering, rapportarbete m.m. Senare arbetsgivare har varit Norrbottens museum, Länsstyrelsen i Norrbotten samt Skellefteå museum. På Norrbottens museum var arbetsuppgifterna förutom viss barnverksamhet och arkeologiska utredningar även att sammanställa och avsluta tidigare undersökningars rapporter. Arbetet på länsstyrelsen bestod bl.a. av ett projekt med att ta fram ett nytt digitalt register över länets fornlämningar och på Skellefteå museum vissa utredningar och framtagande av en arkeologisk undersökningsplan. Efter att under flera år ha ägnat sig åt en helt annan verksamhet är hon nu tillbaka inom kulturmiljövården. I dag arbetar hon som konsult vid Arkeologikum med arkeologisk inventering, kulturmiljöanalyser och kulturmiljöutredningar som sitt huvudsakliga arbetsområde.

Arkeologikums verksamhet startade år 2000. Aktieföretaget *Arkeologikum i Skandinavien AB* inregistrerades år 2002. Företaget utför uppdrag inom arkeologi och kulturmiljövård. En mindre del av verksamheten utgörs av konventionell uppdragsarkeologi efter beslut enligt kulturmiljölagen, och de största uppdragsvolymerna avser förebyggande kulturmiljövård, där tonvikten ligger på frågor kring hållbarhet, bevarande och hänsyn, exempelvis i form av underlag för miljöprövning.

www.arkeologikum.se

AC-RAPPORT 2301